Vesilaitosyhdistys
Vattenverksföreningen VVY

23.10.2018

Eduskunnan maatalousjaosto
mja@eduskunta.fi

HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Eduskunnan maatalousjaosto keskiviikko 24.10.2018 klo 10:30 / HE 123/2018 vp / Asiantuntijapyyntö (kirjallinen lausunto ja kuuleminen)

Viite: 12.10.2018 sähköpostitse saapunut asiantuntijapyyntönne

Lausunto valtion vuoden 2019 talousarvioesityksestä (HE 123/2018 vp)

Vesilaitosyhdistys (VVY) on vesihuoltolaitosten toimialajärjestö. Jäseninämme on noin 300 vesihuoltolaitosta kattaen noin 90 % maamme vesihuollosta. Järjestetty vesihuolto kattaa tällä hetkellä talousveden osalta yli 90 % ja jätevesien johtamisen ja käsittelyn osalta yli 80 % Suomen väestöstä. Vesihuoltolaitosten vesijohtoverkostoja on vastaavasti noin 107 000 km ja viemäriverkostoa noin 50 000 km.

Eduskunnan maatalousjaosto on pyytänyt Vesilaitosyhdistykseltä asiantuntijalausuntoa vuoden 2019 talousarvioesityksestä. Vesilaitosyhdistys kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa kunnioittavasti seuraavaa:

Yhdyskuntien vesihuoltohankkeiden edistäminen ja laitosrakenteen kehittäminen

Viime vuosien talousarvioissa ei ole enää ollut määrärahoja vesihuoltohankkeiden tukirahoitukselle maa- ja metsätalousministeriön eikä ympäristöministeriön hallinnonalojen budjetissa. Vesilaitosyhdistys katsoo, että vaikka valtion tukirahoituksen asteittainen vähentäminen on sinänsä ollutkin viesti vesihuollon investointien siirtymisestä terveempään suuntaan, tukirahoituksella on ollut ja olisi edelleen tärkeä roolinsa etenkin ylikunnallisten hankkeiden saamiseksi käyntiin. Joillakin alueilla väestö kasvaa ja tulee lisää teollisuutta. Siirtoviemäreiden lisäksi mm. näillä alueilla tarvittaisiin edelleen uusia yhdysvesijohtoja.

Valtion osittaisella tuella, ns. porkkanarahalla, saataisiin käynnistettyä alueellisia vesihuoltohankkeita. Alueellisilla vesihuoltohankkeilla – yhdysvesijohdot, siirtoviemärit, alueelliset jätevedenpuhdistamot ja vedenhankintajärjestelyt – edistettäisiin yhteistyötä, palvelutasoa ja järkevän ja tehokkaan laitosrakenteen muodostumista. Kun vesihuoltolaitosten yhteinen infrastruktuuri on kunnossa, vesihuoltolaitosten yhdistyminenkin on helpompaa. Talousarvioesityksessä (s. 509) yhdeksi tavoitteeksi on esitetty vesihuoltolaitosten lukumäärän vähentäminen.

Vesihuoltolaitosten yhteistyön ja yhdistymisten lisäämiseen tähtää myös hiljattain valmistunut vesihuollon tilaa ja rakennemuutosta käsittelevä valtioneuvoston kanslian strateginen selvitys ”*Tulevaisuuden kestävä vesihuolto – ennakointi, ohjaus ja järjestäminen*”. Selvityksen tavoitteiden edistämiseksi tulisi myös valtion talousarvioon varata riittävästi ns. porkkanarahoitusta, jolla kuntien ja vesihuoltolaitosten edellytyksiä yhteistyöhön ja laitosten yhdistämiseen vauhditettaisiin.

Valtion tukirahoituksen poistuminen vaikuttaa vesihuollon alueelliseen kehittymiseen epäedullisesti. Alueellisten ratkaisujen vaihtoehtona ovat paikallisesti toteutettavat ratkaisut, jotka voivat olla lyhyellä aikavälillä kustannuksiltaan edullisempia, mutta osoittautuvat ajan mittaan kalliimmiksi. Jos halutaan edetä selvityksessä esitettyyn suuntaan, vesihuollon tukirahoituksen tarvetta ja mahdollisuuksia on syytä arvioida uudelleen nyt ja tulevien vuosien talousarvioiden laadinnan yhteydessä.

Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen ja kiertotalous

Vuoden 2018 maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan talousarvioesityksessä oli myönteisellä tavalla lisätty rahoitusta kiertotalouden ja biotalouden edistämiseen. Vuoden 2019 talousarvioesityksessä hallinnonalan määrärahat luonnonvara- ja biotalouden edistämiseen (mom. 30.40.22) ovat pienentyneet edelliseen vuoteen verrattuna peräti 60 %. Vähennys johtunee suurimmaksi osaksi biotalouden kärkihankerahoituksen päättymisestä tai ainakin sen vähenemisestä.

Erilaiset bio- ja kiertotalouden kärki- ja kokeiluhankkeet ovat osoittautuneet vaikutuksiltaan hyvin myönteisiksi mm. luonnonvesien ja vesihuollon kannalta. Lisäksi veteen perustuvien liiketoimintojen (sininen biotalous) kehittämisen määrärahoilla on saavutettu lupaava alku vesiosaamisen viennissä. Määrärahojen voimakas supistaminen uhkaa tämän myönteisen kehityksen jatkumista. Kansallisen biotalousstrategian ja siihen kytkeytyvän sinisen biotalouden tutkimus- ja osaamisagendan toteuttaminen on vasta aluillaan.

Ilmastonmuutos on jo vaikuttanut erityisesti maaseudun perinteisiin elinkeinoihin. Kiertotalouden hankkeilla voidaan luoda uusia elinkeinomahdollisuuksia. Kiertotalous hillitsee myös osaltaan ilmastonmuutosta. Katsomme, että nyt ei ole oikea aika määrärahojen vähentämiselle.

Viestimme maatalousjaostolle

Valtioneuvoston kanslian vesihuollon tilaa ja rakennemuutosta käsittelevän selvityksen tavoitteena on maamme vesihuollon kehittäminen ja turvaaminen tulevaisuudessakin. Selvityksessä pidettiin tärkeänä mm. nykyistä elinvoimaisemman laitosrakenteen syntymistä vesihuoltoalalla. Alueellista yhteistyötä lisäämällä edistetään myös selvityksen tavoitteiden toteutumista. Valtion osittainen tukirahoitus alueellisille vesihuoltohankkeille on siten edelleen tarpeen niiden toteutumisen varmistamiseksi. Hankekohtaisen rahoituksen lisäksi maamme vesihuoltoalan hyvän tason ja kehitysedellytysten turvaaminen edellyttää myös valtion merkittävää rahoitusta tulevaisuudessa. Tämä koskee mm. vesihuoltoalan rakennemuutoksen edellyttämiä jatkotoimenpiteitä, tiedonhallinnan ja digitalisaation kehittämistä, alan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan vahvistamista sekä lisäpanostuksia alan osaamisresurssien vahvistamiseen.

Osmo Seppälä
toimitusjohtaja

Anneli Tiainen
lakiasiain päällikkö